

→ **Martin Ferro-Thomsen** er cand.mag. og er ansvarlig for projektet 'Organisational Art' ved Learning Lab Denmark. Han arbejder desuden som redaktør og skribent.

Martin Ferro-Thomsen holds an M.A., is an editor and writer, and is in charge of the project 'Organisational Art' at Learning Lab Denmark.

KRONIK_

Kunsten på arbejde, mellem hænderne, midt i hjertekulen

UK →

Der går en lige linje fra **1960'ernes politiske kunst** til nogle af nutidens kunstnere, der arbejder med virksomheder som råstof og medskabere. For kunstnerne er målet ikke at være konsulenter, men at lave kunst. Alligevel kan samarbejdet føre til **innovation** og befri virksomhederne fra vanetænkning.

DK

Martin Ferro-Thomsen (ferro@c.dk)

Vi befinder os på Tate Britain i London. Det er marts 2005, og efter fyre år i parnassets skygge er kunstpionererne Artist Placement Group omsider blevet optaget i det gode selskab. Museet har nemlig købt kunstnergruppens arkiver fra fyre års kunstneriske strabadser i virksomheder og ministerier. I 1960'erne var de blandt de første kunstnere til at forlade ateliererne og lave kunst på arbejdspladser under mottoet 'Konteksten er halvdelen af værket'. Et udsagn der betød, at kunstnerne med succes inddrog organisationen og ofte dens medarbejdere direkte i kunstprocessen. Potentialet var større og mere direkte indflydelse for kunsten. Samtidig medførte det beskyldninger om både 'uren' kunst og politisk aktivisme med udelukkelse fra kunstverdens bonede gulve til følge.

'Animate the Legacy' er arrangementets titel. Den synes velvalgt, for et aktuelt projekt på Learning Lab Denmark viser, at depechen i høj grad er givet videre og omfortolket af yngre generationer af kunstnere.

Simulation

I efteråret mødtes tyve kunstnere, praktikere og forskere fra syv lande i Liseleje for at kortlægge denne kunstform, som vi forsøgsvis kaldte 'Organisational Art'. Her blev det tydeligt, at kunstnere verden over er i fuld gang med at udvide kunstens domæne i det sociale rum. I stedet for indirekte og symbolsk-æstetiske manifestationer, går kunstnerne direkte i kødet på den virkelighed, der er genstand for deres kritiske kunstpraksis.

For eksempel har den franske kunstnergruppe Access Local udviklet et system, der simulerer de udfordringer, som en organisation møder i virkeligheden. I systemet 'Simulation' gennemlever virksomheder stressende og tumultariske situationer, som i det virkelige liv kunne betyde virksomhedens død.

Her bliver det en ufarlig, men skelsættende læringsoplevelse, der har ført til drastiske, men succesfulde strategændringer, for eksempel hos det franske bryggeri Fischer.

Ud over at resultatet kan ses på bundlinjen, bliver det samtidig demonstreret at kunsten kan bidrage på måder og områder, der går langt hinsides den traditionelle opfattelse af kunsten som 'blot' et æstetisk objekt.

Demokratisk Innovation

I dag er kunstnerrollen at sammenligne med en profession på lige fod med andre professioner: Der er nogle kompetencer, nogle bestemte regler og naturligvis nogle udøvere. Man skal med andre ord lede længe efter både den romantiske ener og det vilde geni.

Alligevel er disse kompetencer ikke så væsensforskellige fra det, man traditionelt forstår ved kunst: Nyskabende, anderledes og befriet fra vanetænkning. Som mange vil bemærke, er disse ord samtidig mere eller mindre synonyme med management-diskursens evangelium. Det kan være en del af forklaringen på, hvorfor mange virksomheder i disse år bejler til kunsten.

I virkeligheden består det nye, såfremt der er noget nyt, måske snarere i omstændighederne for denne kunstform. I hvert fald er der en verden til forskel på at købe færdiglavede kunstværker og installere dem i virksomhedens lokaler, og så at arbejde ansigt til ansigt med kunstnere i et tværfagligt kunstprojekt, hvor virksomheden selv lægger ryg, ry og råstof til.

Et andet eksempel, og samtidig et af de største projekter på dansk jord, er af kunstneren Kent Hansen og hans organisation Demokratisk Innovation. Her samarbejdede han blandt andet med kunstnerne Superflex og N55 og de to produktionsvirksomheder LK og Basta om kunstprojektet 'Visionsindustri'.

Kent Hansen havde længe undret sig over, at man på visse arbejdspladser hænger sine demokratiske rettigheder på knagen sammen med overtøjet. Han er uddannet kunstmaler, men i stedet for at lave en kritisk kommentar i maleriets form, valgte han at organisere dette kombinerede kunst- og udviklingsprojekt, hvor kunstnere, medarbejdere, direktører og arbejdspladskonsulenter arbejdede sammen i en kunstnerisk proces på de to fabrikker. Ved at placere kunsten på arbejdspladsen gik Kent Hansen i direkte dialog med medarbejderne, en gestus langt mere effektiv end den, akrylfarve på et lærred afstedkommer for eksempel i et galleri, hvor fabriksarbejdere kun sjældent sætter deres ben. Da 'Visionsindustri' efterfølgende blev udstillet på Vestsjællands Kunstmuseum var medarbejderne ligeledes med til at sætte udstillingen op, hvorved det ellers så eksklusive kunstrum åbnedes for ikke-kunstneriske kompetencer. Lidt firkantet sagt: Kunsten ind i hverdagslivet og hverdagslivet ind i kunsten.

I 'Visionsindustri' var medarbejderne således deltagere og publikum på samme tid, hvilket betyder at graden af involvering, engagement og endda ejerskab er meget højere for medarbejderne, end hvis de tog firmabilen ind til et tilfældigt galleri. Kunstens sted er altså ikke længere kun loftsatelieret, baggårdsgalleriet eller kunstmuseet. Mange kunstnere færdes hjemmevant i bestyrelseslokaler og på fabriksgulve, ofte under selvvalgte titler såsom entreprenør, forretningsmand og serviceyder.

For man må ligne de ulve, man vil hyle iblandt. For den gennemsnitlige virksomhed handler kunst nemlig oftest om vildskab, skøre ideer og spas. Da det er mange årtier siden, kunsten kun har været sådan, er det ofte nødvendigt med nye betegnelser for at undgå forstyrrende og forældede kunstassociationer.

Målet er stadig kunst

Det går ikke ubemærket hen, når kunsten forlader sine historiske græsgange. Når kunstneren træder ind i en virksomhed, skal han fungere med erhvervslivets helt særlige erfaringer og traditioner. Manglen på fælles sprog og baggrund er ofte udtalt og kan føre til mange misforståelser og frustrationer mellem ham og medarbejderne. Det kender man allerede fra sædvanligt tværfagligt

arbejde, men her er det særlig tydeligt, da der ikke findes en etableret praksis for udveksling og interaktion mellem kunstnere og organisationer.

Men kunstneren træder ikke kun ind i noget nyt. Han forlader også delvist det 'gamle', nemlig kunstinstitutionen – altså gallerierne, museerne og de instanser, der er medbestemmende for, hvad der bliver opfattet som kunst. Det kan være en farlig manøvre, for hvis en kunstner mister status i institutionel forstand, er han så stadig kunstner? Det skete til dels for Artist Placement Group. Man må dog ikke glemme, at kunsten aldrig har været en fast størrelse med klart definerede rammer. Blot tager det ofte tid, før omverdenen indhenter kunsten.

Fordelene for en organisation ved at deltage i et kunstprojekt som de ovennævnte er mange, mest oplagt er læring, branding og innovation. Men hvad får kunstneren ud af det? Som eksemplerne demonstrerer, er målet selvfølgelig ikke at infiltrere organisationens liv som en hemmelig agent. Svaret er naturligvis, helt åbenlyst: Kunst.

Blot skal kunstneren vænne sig til at oversætte sit arbejde til organisationers gængse mønt – kompetence, succesparameter og bundlinie. Uden for de traditionelle græsgange er kunsten nemlig stadigvæk langt fra en selvfølge.

Kunsten på arbejde

Tilbage på Tate Britain sidder de gamle medlemmer af Artist Placement Group side om side med yngre kunstnergenerationer og diskuterer, hvorfor det giver mening, at kunsten bevæger sig ud på arbejdspladserne.

Også samtidskunsten skal konkurrere med mediehysteri, reklamemalstrømme og mainstreampolitik, når den fortsætter sit urgamle projekt med i det små at forbedre verden. Der er det da en klar fordel, at kunsten rammer os i hjertekulen og pandelappen, dér midt på fabriksgulvet, i direktørstolen eller under gruppemødet – frem for at være gemt væk i museets 'hvide kasse'. Derfor giver det mening at sende kunsten på arbejde. Det er nemlig der, folk befinder sig mest.

INFO_ORGANISATIONAL ART

Organisational Art (OA) er navnet på et projekt hos Learning Lab Denmark samt en kunstform, der blandt andet er karakteriseret som socialt engageret, konceptuel og steds-specifik. Første etape af projektet er netop afsluttet med en afhandling om OA. Næste skridt er udgivelsen af en såkaldt 'Thin Book' om OA, som 20 kunstnere, forskere og praktikere skriver sammen. Hent afhandlingen og læs mere om den kommende 'Thin Book' på www.llid.dk/oa

Andre links

www.demokratisk-innovation.dk

www.acces-local.com (Kun UK)